

ÁLTALÁNOS ÚTMUTATÓ

**a 2023 - 2027-es programozási időszakban a KAP Stratégiai Terv
alapján meghirdetett pályázati felhívásokhoz**

Verzió: 1.0

Alkalmazandó: 2024. január 01-től

Tartalom

1. Az Útmutató célja, hatálya	3
2. Kizáró okok listája	4
3. Támogató döntései	5
3.1. Támogatási okirat	5
3.2. Kifizetési okirat	5
4. Tájékoztatás jogorvoslati kérelem benyújtásának lehetőségéről	6
5. A fejlesztéssel érintett ingatlanra vonatkozó feltételek – amennyiben a Felhívás kifejezetten ekként rendelkezik – standard kiválasztási eljárás keretében	7
6. Tájékoztatás az önerő igazolásának módjáról, és a projektvégrehajtás időtartamával kapcsolatos előírásokról.	13
6.1. Az önerő igazolása	13
6. 2. A projektvégrehajtás időtartama	17
6.2.1 A projekt megkezdése	17
6.2.2 A projekt fizikai befejezése	19
7. A közbeszerzési kötelezettségre vonatkozó tájékoztató	21
7.1. Közbeszerzési kötelezettség	21
7.2. A közbeszerzések előkészítése	21
7.2.1. Becsült érték	22
7.2.2. Összeférhetetlenség	22
7.2.3. Közbeszerzési szabályzat	22
7.3. A közbeszerzések ellenőrzése, a jogsértések következményei	23
7.4. A közbeszerzési értékhatárok alatti értékű beszerzésekkel kapcsolatos szabályok	23
7.5. Az európai uniós támogatásból finanszírozott minősített beszerzés vagy alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzés mentesítési eljárást megelőző vizsgálata	23
8. Tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó kötelezettségek	24
9. Az Alapjogi Charta érvényesítésével kapcsolatos elvárások	25
10. Horizontális (környezetvédelmi, esélyegyenlőségi) elvárások és követelmények	26
11. Konzorciumokra vonatkozó szabályok	28
12. Örökléssel kapcsolatos kérdések	33
12.1. Amennyiben a Kedvezményezett a Támogatási Okirat kiadása előtt hunyt el	33
12.2. Amennyiben a Kedvezményezett a Támogatási Okirat kiadása után, azaz mint Kedvezményezett hunyt el	33
1. számú melléklet	34
2. számú melléklet	37

1. Az Útmutató célja, hatálya

Az Általános Útmutató a 2023 - 2027-es programozási időszakban a KAP Stratégiai Terv alapján meghirdetett pályázati felhívásokhoz c. dokumentum (a továbbiakban: KAP ST ÁÚF) célja, hogy a meghirdetésre kerülő pályázati felhívások tekintetében tájékoztatást nyújtson a kedvezményezettekre vonatkozó általános feltételekről.

A KAP ST ÁÚF jelen verziója a pályázati felhívások elválaszthatatlan része, hatálya a Közös Agrárpolitikából és a nemzeti költségvetésből biztosított agrártámogatások felhasználásának rendjéről szóló 54/2023. (IX.23.) AM rendelet (a továbbiakban: KAP Vhr.) 3. § (2) bekezdés b) pontja szerinti intézkedésekre vonatkozó pályázati felhívások (a továbbiakban: Felhívás) alapján létrejött agrártámogatási jogviszonyokra terjed ki.

A KAP ST ÁÚF-ben foglaltaktól való eltérés kizárólag a Felhívás jelen dokumentumra, és annak konkrét pontjára történő hivatkozással ellátott rendelkezése esetén lehetséges. Amennyiben a Felhívásban foglaltak valamely fejezet tekintetében eltérnek a KAP ST ÁÚF-ben megfogalmazott általános előírásoktól, akkor a Felhívásban szabályozottak az irányadók.

A támogatási kérelem elkészítése, benyújtása, a támogatott projekt végrehajtása során irányadó jogszabály a **Közös Agrárpolitikából és a nemzeti költségvetésből biztosított agrártámogatások eljárási rendjéről szóló 2022. évi LXV. törvény (a továbbiakban: KAP tv.), valamint KAP Vhr.** Amennyiben a KAP ST ÁÚF-ben foglaltak valamely fejezet tekintetében – jogharmonizáció hiányában – eltérnek a fenti jogszabályokban megfogalmazott általános előírásoktól, akkor a KAP tv., illetve a KAP Vhr. hatályos szabályai az irányadók.

Felhívjuk a Tisztelt Kedvezményezettek figyelmét, hogy a KAP ST ÁÚF, valamint a Felhívások és az azokhoz kapcsolódó dokumentumok esetén a támogatói intézményrendszer a változtatás jogát fenntartja, ezért kérjük, hogy kövessék figyelemmel a www.kap.gov.hu honlapon megjelenő közleményeket! A beadás előtt ellenőrizték, hogy a kérelmet a honlapon szereplő feltételeknek megfelelően állították össze, mert az ezektől való (akár formai, akár tartalmi) eltérés esetén a támogatási kérelem elutasításra kerülhet.

A KAP ST ÁÚF-ben, a Felhívásban, illetve a kapcsolódó dokumentumokban alkalmazott fogalmak használata és értelmezése tekintetében a KAP tv. 10. §-ában, valamint a KAP Vhr. 2. §-ában foglaltak az irányadók.

2. Kizáró okok listája

Nem adható ki támogatási okirat

- a) annak, aki nem felel meg az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: **Áht.**) **50. § (1) bekezdése** szerinti követelményeknek, azaz
  - nem felel meg a rendezett munkaügyi kapcsolatok követelményeinek
  - a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló törvényben foglalt közzétételi kötelezettségének nem tett eleget
  - nem minősül átlátható szervezetnek
- b) azon esetekben, ahol a KAP Vhr. 24. § -ában foglaltak szerint a támogatási kérelem **visszautasításának van helye**
- c) annak, aki a döntést érdemben befolyásoló **valótlan adatot szolgáltatott**, vagy a támogatási jogosultság megállapításához, a kérelem elbírálásához szükséges, a döntést érdemben befolyásoló **adatot eltitkolt, vagy valótlan nyilatkozatot** tett,
- d) annak, aki a KAP Vhr-ben, vagy a Felhívásban a támogatási okirat feltételeként meghatározott **nyilatkozatokat nem teszi meg**, dokumentumokat nem nyújtja be vagy azokat **visszavonja**, vagy azokat a dokumentum kiállítója visszavonja
- e) annak, aki a támogatási rendszerből való **kizárás** hatálya alatt áll
- f) annak, aki **mesterségesen teremtette meg** a támogatási jogosultság megszerzéséhez szükséges körülményeket azzal a céllal, hogy a támogatási rendszer céljaival ellentétes előnyhöz jusson

A Felhívás további kizáró okokat tartalmazhat!

3. Támogató döntései

A Kedvezményezett kizárólag – a rendelkezésre álló forrás és a Felhívásban meghatározott feltételek teljesülése esetén, a támogatási kérelmet jóváhagyó – támogatási döntés alapján válik jogosulttá a támogatásra.

3.1. Támogatási okirat

A támogatásban részesített Kedvezményezett részére a Nemzeti Irányító Hatóság, mint Támogató minősített elektronikus aláírással ellátott támogatási okiratot bocsát ki.

A támogatási kérelmet jóváhagyó döntés közlésével a Támogató és a Kedvezményezett között agrártámogatási jogviszony jön létre.

A Támogató döntésének közlésére vonatkozó szabályokat illetően a KAP Vhr. 31 – 32. § -ban foglalt szabályok az irányadók.

A döntés véglegessé válik,

- a) ha ellene határidőben nem nyújtottak be jogorvoslati kérelmet, a jogorvoslati kérelem benyújtására nyitva álló határidő elteltét követő napon,
- b) ha a jogorvoslati kérelem benyújtásának lehetőségéről lemondtak, vagy a jogorvoslati kérelmet visszavonták, a lemondás vagy a visszavonás napján,
- c) ha jogorvoslati kérelem benyújtásának a KAP tv. 35. § (2) bekezdése alapján nincs helye, a közlés napján, vagy
- d) a miniszter jogorvoslati kérelem tárgyában hozott döntése közlésének napján.

Támogatás csak véglegessé vált támogatási okirat alapján folyósítható.

3.2. Kifizetési okirat

A Támogató az agrártámogatási jogviszony fennállása során a Kedvezményezett kifizetési kérelmének tárgyában a kifizetés engedélyezésére irányuló döntését kifizetési okiratba foglalja.

4. Tájékoztatás jogorvoslati kérelem benyújtásának lehetőségéről

A Kedvezményezett a Támogató döntése ellen – figyelemmel a KAP tv. 35. § (2) bekezdésében foglalt kizáró okokra – a döntés közlésének időpontjától kezdődően jogorvoslati kérelmet nyújthat be, ha a döntés meghozatalára vagy módosítására, valamint a támogatás folyósítására, visszakövetelésére vonatkozó eljárás jogszabálysértő vagy a Felhívásban foglalt előírásokba ütközik.

A jogorvoslati kérelem benyújtására az érintett döntés közlésétől számított 15 naptári napon belül, egy alkalommal, a megsértett jogszabályi rendelkezés, valamint az indokok megjelölésével és a jogorvoslati kérelmet alátámasztó iratok mellékelésével van lehetőség.

Indokolás és pontos hivatkozás hiányában a jogorvoslati kérelem a KAP Vhr. 57. §-ában foglaltak szerint visszautasításra kerül.

A Kedvezményezett a miniszternek címzett jogorvoslati kérelmét a Támogató részére az Elektronikus ügyintézés felületen, ügyfélkapus azonosítást követően, elektronikus úton nyújthatja be.

A jogorvoslati kérelemről szóló döntés meghozataláig a benyújtója a jogorvoslati kérelmet az elektronikus alkalmazáson keresztül visszavonhatja.

A visszavont jogorvoslati kérelmet újból előterjeszteni nem lehet.

A jogorvoslati eljárás során kizárólag a döntés ellen benyújtott jogorvoslati kérelemben vitatottak kivizsgálására kerül sor. A KAP Vhr 56. §-ában foglalt jogorvoslati eljárás lefolytatására a jogorvoslati kérelem beérkezését követően 30 nap áll a Támogató rendelkezésére.

5. A fejlesztéssel érintett ingatlanra vonatkozó feltételek – amennyiben a Felhívás kifejezetten ekként rendelkezik – standard kiválasztási eljárás keretében

Nem támogatható olyan projekt, amely a beruházást, illetve a fejlesztést olyan ingatlanon (saját, lízingelt vagy bérelt) kívánja megvalósítani, amely a támogatási kérelem benyújtásának időpontjától nem per - és igénymentes, kivéve, ha a Kedvezményezett az igény jogosultja.

Amennyiben a beruházást, illetve fejlesztést osztatlan közös tulajdonban álló ingatlanon kívánják megvalósítani, a támogatási kérelem jogosultságának feltétele a tulajdonostársak között közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt használati megállapodás, és az ahhoz tartozó használati megosztásra vonatkozó vázrajz támogatási kérelemmel történő benyújtása.

A Felhívás rendelkezhet akként, hogy tulajdoni lap másolat csatolandó, ez esetben eltérő rendelkezés hiányában elegendő szemle típusú, E-hiteles (a <http://www.takarnet.hu/> honlapon keresztül elérhető TAKARNET rendszerből lekért) tulajdoni lap másolat.

1. Amennyiben a fejlesztéssel érintett ingatlan a Kedvezményezett kizárólagos tulajdonában van, a Kedvezményezettnek azt elegendő szemle típusú tulajdoni lap másolat benyújtásával igazolnia.
2. Amennyiben a fejlesztéssel érintett ingatlan nincs a Kedvezményezett tulajdonában vagy nem a Kedvezményezett kizárólagos tulajdona, és az ingatlan a Kedvezményezett kizárólagos tulajdonába kerül:

A tulajdonos váltást a Kedvezményezettnek a vonatkozó szemle típusú tulajdoni lap másolat bemutatásával szükséges igazolnia, melyen a Kedvezményezett /Magyar Állam tulajdonosként kerül feltüntetésre.

Kisajátítás esetén a kisajátítási terv elkészítéséről, felülvizsgálatáról, záradékolásáról, valamint a kisajátítással kapcsolatos értékkülönbözlet megfizetésének egyes kérdéseiről szóló 178/2008. (VII.3.) Korm. rendelet szerinti kisajátítási terv alapján az érintett ingatlanok tulajdoni lapjait a Kedvezményezett a projekt záró kifizetési kérelemmel egyidejűleg köteles benyújtani.

3. Amennyiben a fejlesztéssel érintett ingatlan nincs a Kedvezményezett tulajdonában vagy nem a Kedvezményezett kizárólagos tulajdona, és az ingatlan vagy ingatlanhányad nem kerül a Kedvezményezett tulajdonába az a) – c) alpontokban felsorolt valamennyi irat benyújtása szükséges:

- a) Érintett ingatlan(ok) szemle típusú **tulajdoni lap** másolata(i);
- b) Közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt **tulajdonosi nyilatkozat** arról, hogy az ingatlan valamennyi tulajdonosa és hasznélvezője, valamint kiskorú tulajdonos esetén a törvényes képviselő vagy a gyámhatóság hozzájárul a támogatási kérelemben szereplő projekt megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastrukturális fejlesztések Kedvezményezett általi aktiválásához, továbbá az ingatlan a kötelező fenntartási időszakban a fejlesztés céljára rendelkezésre áll;

- c) A Kedvezményezettnek legalább a fenntartási időszak végéig szóló bérleti, vagyonkezelési, vagy egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító **szerződéssel** – vagy művelési ágban nyilvántartott ingatlan esetében földhasználati lappal – kell rendelkeznie és azt be kell mutatnia. Amennyiben az ingatlant többen is bérlik, úgy a szerződés mellékleteként olyan helyszínrajzot kell csatolni, amelyen egyértelműen jelölésre kerül, hogy a Kedvezményezett az ingatlan mely részét használja.

A 3. pont c) alpontja szerinti szerződés, akkor fogadható el, amennyiben megfelel az alábbiaknak:

- legalább a projekt fenntartási időszakának végéig szól,
- tartalmazza fenntartási időszakra, a támogatási kérelemben tervezett fejlesztés megvalósítására vonatkozó biztosítékokat, illetve a szerződésszegés esetére vonatkozó felelősséget,
- tartalmaznia kell olyan rendelkezést, amely biztosítja, hogy az ingatlan tulajdonosa a fejlesztés révén ne részesülhessen – az állami támogatási szabályok szerint – jogtalan előnyben (pl.: a jogviszony megszűnésének szabályozása körében ki kell térni különösen a fejlesztés esetleges maradványértékének elszámolására, oly módon, hogy az ingatlan tulajdonosa a maradványérték megtérítésére köteles, amennyiben az nem került egyéb módon ellentételezésre),
- nem tartalmazhat olyan rendelkezést, melynek alapján a felek bármelyike azt rendes felmondással megszüntetheti, vagy attól egyoldalúan elállhat. A szerződésben foglalt jogok és kötelezettségek harmadik személy részére történő átruházása kizárólag az Nemzeti Irányító Hatóság előzetes írásbeli beleegyezésével gyakorolható,
- nem tartalmazhat olyan rendelkezést, ami a bérlő, használó számára az elvitel jogát korlátozná.

A 2. és 3. pontban foglaltak mellett a **közös tulajdonban** lévő ingatlan esetére további speciális szabályok vonatkoznak:

Amennyiben nem áll rendelkezésre megosztási vázrajz és közös tulajdon használatára vonatkozó, közokiratban vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban rögzített megállapodás, vagy ezt meghatározó jogerős bírósági ítélet, a támogatási kérelem benyújtásáig valamennyi tulajdonostárs és hasznélvező nyilatkozata szükséges arról, hogy hozzájárul a támogatási kérelemben tervezett fejlesztés megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastrukturális fejlesztések Kedvezményezett általi aktiválásához, továbbá az ingatlan a kötelező fenntartási időszakban a fejlesztés céljára rendelkezésre áll.

Amennyiben az ingatlanra vonatkozóan rendelkezésre áll megosztási vázrajz és/vagy használati megállapodás, és:

- *a fejlesztés kizárólag a Kedvezményezett által használt ingatlanrészt érinti*, tulajdonosi hozzájárulás csatolása nem szükséges, kizárólag a megosztási vázrajz és/vagy használati megállapodás benyújtása szükséges;
- *a fejlesztés nem kizárólag a Kedvezményezett által használt ingatlanrészt érinti*, a támogatási döntés meghozataláig valamennyi tulajdonostárs és hasznélvező közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozata is szükséges arról, hogy hozzájárul a támogatási kérelemben tervezett fejlesztés megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastrukturális fejlesztések Kedvezményezett általi aktiválásához, továbbá az ingatlan a kötelező fenntartási időszakban a fejlesztés céljára rendelkezésre áll.

4. Amennyiben a beruházással érintett ingatlan állami tulajdonban van, a kincstári vagyon részét képezi, vagy önkormányzati tulajdonban van, úgy az alábbi dokumentumokat szükséges benyújtani a főszabálytól eltérően legkésőbb az első kifizetési kérelem (beleértve az előlegigénylést is) benyújtásáig:
- I. Amennyiben a Kedvezményezett vagyonkezelési, haszonbérleti szerződés vagy törvényben történő kijelölés alapján közvetlen jogviszonyban áll a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-vel (a továbbiakban: MNV Zrt.) vagy a Nemzeti Földügyi Központtal:
- a) Központi költségvetési szerv által, kizárólag saját vagyonkezelésében lévő, MNV Zrt. illetékességébe tartozó állami ingatlan(ko)n megvalósított fejlesztés esetén:
- szemle típusú tulajdoni lap szükséges;
- b) Egyéb – központi költségvetési szerv által nem kizárólag saját vagyonkezelésében lévő vagy központi költségvetési szervtől eltérő személy által állami ingatlanokon megvalósított – fejlesztések esetén, vagy a Nemzeti Földügyi Központ illetékességébe tartozó ingatlanon megvalósított fejlesztés esetén:
- az MNV Zrt. vagy a Nemzeti Földügyi Központ nyilatkozata szükséges arról, hogy hozzájárul a projekt megvalósításához, és nem tesz olyan intézkedést a Kedvezményezettrel szemben, amely a támogatási kérelem cél megvalósítását szolgáló – fenntartási kötelezettségének végéig tartó – hasznosítási és/vagy a projekt támogatási okiratában foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi;
  - szemle típusú tulajdoni lap szükséges.
- II. Amennyiben a Kedvezményezett az MNV Zrt.-től vagy a Nemzeti Földügyi Központtól eltérő szervezettel áll az állami ingatlan tekintetében bérleti, egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító közvetlen jogviszonyban:
- a) Központi költségvetési szerv vagyonkezelésében lévő ingatlanon a Kedvezményezett harmadik személy által megvalósítani tervezett fejlesztés, amennyiben a központi költségvetési szerv meghatalmazást kapott az MNV Zrt.-től a tulajdonosi hozzájárulás kiadásához szükséges:
- a központi költségvetési szerv MNV Zrt.-től kapott felhatalmazásának másolata, amennyiben az nem található meg az MNV Zrt. honlapján;
  - a központi költségvetési szerv által kiadott vagyonkezelői és tulajdonosi hozzájárulás, amellyel hozzájárul a projekt megvalósításához, és kijelenti, hogy nem tesz olyan intézkedést a Kedvezményezettrel szemben, amely a támogatási kérelem céljának megvalósítását szolgáló – fenntartási kötelezettségének végéig tartó – hasznosítási és/vagy a projekt támogatási okiratában foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi;
  - szemle típusú tulajdoni lap;
  - bérleti, egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító szerződés.
- b) Egyéb – MNV Zrt. által kiadott felhatalmazással nem rendelkező, vagy a Nemzeti Földalapkezelő illetékességébe tartozó, központi költségvetési szerv

vagyonkezelésében lévő ingatlanon, vagy bármely egyéb, harmadik személy által megvalósított – fejlesztés esetén szükséges:

- az MNV Zrt. vagy a Nemzeti Földügyi Központ nyilatkozata arról, hogy hozzájárul a projekt megvalósításához, és nem tesz olyan intézkedést a Kedvezményezettel szemben, amely a támogatási kérelem céljának megvalósítását szolgáló – fenntartási kötelezettségének végéig tartó – hasznosítási és/vagy a projekt támogatási okiratában foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi;
- a Kedvezményezettel az állami ingatlan tekintetében bérleti vagy egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító közvetlen jogviszonyban lévő szervezet/személy által kiadott hozzájárulás, amellyel hozzájárul a projekt megvalósításához, és kijelenti, hogy nem tesz olyan intézkedést a Kedvezményezettel szemben, amely a támogatási kérelem céljának megvalósítását szolgáló – fenntartási kötelezettségének végéig tartó – hasznosítási és/vagy a projekt támogatási okiratában foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi.
- szemle típusú tulajdoni lap.

III. Amennyiben a beruházással érintett ingatlan önkormányzati tulajdonban van, szükséges:

- érintett ingatlanok szemle típusú tulajdoni lap másolatai;
- amennyiben releváns:
  - Tulajdonosi nyilatkozat arról, hogy hozzájárul a támogatási kérelemben foglalt fejlesztés megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastrukturális fejlesztések Kedvezményezett általi aktiválásához, továbbá az ingatlan a kötelező fenntartási időszakban a fejlesztés céljára rendelkezésre áll;
  - A Kedvezményezettnek legalább a fenntartási időszak végéig szóló bérleti, vagyonkezelési, egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító szerződéssel kell rendelkeznie és azt be kell mutatnia.

Felhívjuk a figyelmet továbbá, hogy amennyiben a Felhívás kizárja a lakóingatlanok fejlesztését, azonban a fejlesztéssel érintett ingatlan a beruházás megkezdését megelőzően lakáscélú ingatlannak minősül, úgy legkésőbb záró kifizetési kérelem benyújtásakor a Kedvezményezett köteles az épület fő rendeltetés szerinti jellegének megváltozásáról szóló módosított tulajdoni lapot benyújtani.

Igénymentesség fogalma:

Senkinek nincs az ingatlanra vonatkozó, akár a jelenben, akár a jövőben esedékes olyan, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény szerinti bejegyzett joga, feljegyzett ténye, amely az ingatlan tulajdonosát vagy tulajdonjogának megszerzőjét az ingatlanhoz fűződő tulajdonosi jogainak gyakorlásában olyan módon és/vagy mértékben akadályozná vagy korlátozná, hogy az a támogatási kérelemben foglalt célok és a támogatási döntésben foglalt kötelezettségek teljesítését jelentős mértékben korlátozza, illetve akadályozza.

Különösen, de nem kizárólagos jelleggel az alábbi - a tulajdoni lapon bejegyzett - jogok illetve tények minősülnek igénynek, ezek fennállása esetén az ingatlan nem minősül igénymentesnek:

- visszavásárlási és vételi jog kivéve,
  - ha a vételi jog az ingatlant terhelő jelzálogjoghoz kapcsolódik;
  - ha a Kedvezményezett olyan visszavásárlási joggal terhelt ingatlanon kívánja megvalósítani a projektet, amelynek tulajdonjogát települési önkormányzat beépítési, fejlesztési kötelezettséggel ruházta át a Kedvezményezett részére és ennek biztosítására kötötte ki visszavásárlási jogát;
- végrehajtási jog;
- a tulajdonossal szemben megindított felszámolási eljárás, végelszámolás;
- bírósági ítéleten alapuló tulajdoni korlátozás;
- bírósági vagy hatósági határozaton alapuló telekalakítási és építési tilalom; elrendelésének ténye, valamint egyéb építésügyi korlátozás, kivéve, ha a fejlesztéssel létrehozandó épületre az építésügyi korlátozás nem vonatkozik;
- kisajátítási és telekalakítási eljárás megindításának a ténye, kivéve, ha a fejlesztéssel kapcsolatos telekterület bővítését célozza;
- árverés, nyilvános pályázat kifizetésének ténye;
- zárlat, zár alá vétel, zár alá vételt megelőző biztosítási intézkedés;
- tulajdonjog fenntartással történő eladás;
- az ingatlan-nyilvántartási eljárás felfüggesztésének ténye.

Amennyiben a tulajdoni lap fent fel nem sorolt bejegyzést, tényt tartalmaz, abban az esetben a Nemzeti Irányító Hatóság az értékelés során igazolásokat, okiratokat kérhet be az igénymentességnek való megfelelés vizsgálata érdekében.

Amennyiben valamely jog vagy tény széljegyként szerepel az ingatlan-nyilvántartásban, az igényként a fentiek figyelembe vételével értékelendő.

Nem minősülnek igénynek a tulajdoni lapon bejegyzett terhek, így különösen:

- a jelzálogjog,
- az elidegenítési és terhelési tilalom,
- a szolgalmak.

Öntözési célt szolgáló vízellátási-mű megvalósításához az érintett földrészlet vonatkozásában haszonélvezeti jog fennállása esetén a haszonélvezőnek, ennek hiányában a tulajdonosnak, állami tulajdonban álló ingatlan esetében az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett vagyongazdálkodó, vagyongazdálkodói jog fennállása hiányában a tulajdonosi joggyakorló szervezetnek a hozzájárulása szükséges.

Ha a földrészlet közös tulajdonban áll, a hozzájáruláshoz a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CCXII. törvény 71. § (3) és (4) bekezdésének alkalmazásával az érintett személyek tulajdoni hányad alapján számított többségi döntése szükséges.

Szolgalmi jogra vonatkozó speciális szabályok

Amennyiben a projekt megvalósításához és fenntartásához megfelelő, úgy az adott ingatlanra vonatkozó, a projekt megvalósítását lehetővé tevő szolgalmi joggal is biztosítható az ingatlanra vonatkozó jogosultság. Amennyiben a Kedvezményezett, illetve állami vagyongazdálkodó esetében a Magyar Állam a támogatási döntés meghozataláig rendelkezik a tulajdoni lapon

bejegyzett szolgálmi joggal, akkor a tulajdonosi nyilatkozat, valamint használati jogcímet biztosító szerződés benyújtása nem szükséges, elegendő a szemle típusú tulajdoni lap. Amennyiben az ingatlan-nyilvántartásban még nem került feltüntetésre, a szolgálmi jog alapítását igazoló határozatot, megállapodást is csatolni kell.

6. Tájékoztatás az önerő igazolásának módjáról, és a projektvégrehajtás időtartamával kapcsolatos előírásokról.

6.1. Az önerő igazolása

Előleg igénylése esetén a Kedvezményezettnek az önerőt legkésőbb az első kifizetési kérelemmel, vagy - amennyiben az első kifizetési kérelmet megelőzően előleget igényel, akkor - az előleg igénylése során az alábbiak szerint kell igazolnia:

Kedvezményezett típusa	Önerő típusa	Igazolás módja
Kizárólag önkormányzatok, önkormányzati társulások, költségvetési szervek esetén:		
önkormányzat	költségvetési előirányzat	Képviselő-testületi határozat, vagy a képviselő-testület költségvetési rendeletbe foglalt - a tartalék feletti rendelkezési jogot átruházó - felhatalmazása alapján a polgármester nyilatkozata a saját forrás biztosításáról. Ez a dokumentum a támogatási kérelemhez csatolva is benyújtandó. Amennyiben a támogatási okirat közlését követően a projekt összköltségéhez viszonyítva az önerő aránya növekedett, úgy a támogatási kérelemhez korábban csatolt önerő igazolás módosítása és ismételt benyújtása szükséges. (A határozat kötelező tartalmi elemeit ld. a táblázat alatt.)
önkormányzati társulás	költségvetési előirányzat	Önkormányzati társulás esetén a társulási tanács határozata vagy a képviselő-testület költségvetési rendeletbe foglalt - a tartalék feletti rendelkezési jogot átruházó - felhatalmazása alapján a polgármester nyilatkozata. Ez a dokumentum a támogatási kérelemhez csatolva is benyújtandó. Amennyiben a támogatási okirat közlését követően a projekt összköltségéhez viszonyítva az önerő aránya növekedett, úgy a támogatási kérelemhez korábban csatolt önerő igazolás módosítása és ismételt benyújtása szükséges. (A határozat kötelező tartalmi elemeit ld. a táblázat alatt.)
költségvetési szerv	költségvetési előirányzat	Az irányító szerv vezetőjének nyilatkozata a saját forrás biztosításáról. Ez a dokumentum a támogatási kérelemhez csatolva is benyújtandó. Amennyiben a támogatási okirat közlését követően a projekt

		összköltségéhez viszonyítva az önerő aránya növekedett, úgy a támogatási kérelemhez korábban csatolt önerő igazolás módosítása és ismételt benyújtása szükséges.
Egyéb Kedvezményezettek esetén:		
	számlapénz	A forrás igazolására kizárólag a Kedvezményezett nevére kiállított, 30 naptári napnál nem régebbi bankszámlakivonat vagy banki igazolás fogadható el. Felhívjuk a figyelmet, hogy amennyiben a számlapénz rendelkezésre állását több számlakivonattal, vagy banki igazolással kívánja igazolni, a becsatolt dokumentumoknak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia.
	bankbetét	30 naptári napnál nem régebbi, a Kedvezményezett nevére a számlavezető vagy hitelintézet által kiadott igazolás a bankbetét összegéről, és annak meglétéről. Felhívjuk a figyelmet, hogy amennyiben a bankbetét rendelkezésre állását több banki igazolással kívánja igazolni, a becsatolt dokumentumoknak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia! Forinttól eltérő deviza betét esetén a fentiek szerinti napon az MNB által közzétett deviza középárfolyamon kell átszámítani forintra.
	névre szóló értékpapír	A Kedvezményezett nevére kiállított, 30 naptári napnál nem régebbi értékpapír számlakivonat vagy banki igazolás. Felhívjuk a figyelmet, hogy amennyiben az értékpapír rendelkezésre állását több számlakivonattal, vagy értékpapír számlára vonatkozó banki igazolással kívánja igazolni, a becsatolt dokumentumoknak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia!
	hitel	A hitelintézet vagy pénzügyi vállalkozás által kiadott kötelező érvényű finanszírozási ajánlat: hitelígérvény, vagy megkötött hitel/kölcsönszerződés (kötelező formai elemeit ld. a táblázat alatt).
	tagi kölcsön, magánkölcsön	Kölcsönszerződés és banki átutalásról igazolás vagy bevételi pénztárbizonylat.
	a projekt megvalósítása érdekében végrehajtott tőkeemelés	30 naptári napnál nem régebbi, a hitelintézet által kiadott igazolás a törzstőke-emelés címén befizetett összegről. Amennyiben számlapénz, bankbetét és értékpapír is forrás, akkor az ezeket igazoló

		dokumentummal egy napon kell kiadni ezt az igazolást is.
	zártvégű pénzügyi lízing	Lízingszerződés, a mellékleteket képező átadás-átvételi jegyzőkönyvvel és fizetési ütemtervvel.
	az államháztartás alrendszereiből származó egyéb támogatás (vissza nem térítendő támogatás, visszatérítendő támogatás, kamattámogatás, kedvezményes kamatú és kamatmentes hitel/kölcsön, fejlesztési adókedvezmény, kockázati tőkejuttatás)	Megkötött hitelszerződés, támogatási okirat, határozat támogatás odaítéléséről.
	az államháztartás alrendszereiben kívülről származó egyéb támogatás (vissza nem térítendő támogatás, visszatérítendő támogatás)	Megkötött hitelszerződés, támogatási okirat, határozat támogatás odaítéléséről.
	kifizetett számlák, vagy egyéb, az elszámolást alátámasztó dokumentumok	Az önerő rendelkezésre állásának igazolását megelőzően felmerült, a projekt elfogadott költségvetésében szereplő költség alátámasztását szolgáló számla (szállítói előlegszámla), vagy egyéb, a gazdasági eseményt hitelesen dokumentáló bizonylat, valamint a kifizetést igazoló bizonylat másolata, továbbá egyéb, a projekthez kötődő teljesítést alátámasztó dokumentumok másolata (a szállítói előlegszámlával történő sajátérvő igazolás esetében a teljesítés igazolása nem szükséges). Az így benyújtott dokumentumok kifizetési kérelem keretében történő ismételt benyújtása nem szükséges.

	víziközmű társulat általi finanszírozás	Társulati alapító okirat, az érdekeltségi hozzájárulás kivetéséről szóló társulati határozat (amely tartalmazza az érdekeltségi egységeket). Amennyiben a társulat a hozzájárulásokat hitelből előlegezi meg, akkor a hitelszerződés vagy a hitelintézet által kiadott kötelező érvényű hitelígérvény. A Kedvezményezett és a víziközmű társulat közötti megállapodás a forrás átadásáról.
--	---	---

A fenti igazolási módok helyettesítésére a Nemzeti Irányító Hatóság más dokumentumok benyújtását is előírhatja.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az önerő igazolására szolgáló valamennyi bankszámlakivonatnak, banki igazolásnak, értékpapír számlakivonatnak, törzstőke-emelés címén befizetett összegről szóló igazolásnak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia!

Önkormányzati Kedvezményezett, vagy önkormányzati társulás esetén az önerő rendelkezésre állását igazoló képviselő-testületi határozat, vagy, ha az önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatában foglaltak szerint hatáskör-átruházás történt, akkor az ennek megfelelő önkormányzati szerv határozatának kötelező tartalmi elemei:

- A projekt címe, a támogatási kérelemben megjelölttel összhangban;
- A projekt megvalósítási helyszínének pontos címe;
- A projekt megvalósítási helyszínének helyrajzi száma;
- A Felhívás kódszáma és címe;
- A projekt összes költsége a támogatási kérelemmel megegyezően;
- A projektnek a támogatás szempontjából elszámolható költsége a támogatási kérelemmel, illetve a támogatási okirattal megegyezően;
- A projekt teljes költségére vonatkozó önkormányzati önerő számszerű összege és forrásai (saját forrás, hitel, egyéb) a támogatási kérelemmel, illetve a támogatási okirattal megegyezően;
- A támogatási kérelem benyújtásakor az igényelt támogatás összege a támogatási kérelemben foglaltakkal megegyezően;
- Az önkormányzat kötelezettségvállalása arra vonatkozóan, hogy a támogatás elnyerése esetén az önkormányzati önerő összegét a költségvetésében elkülöníti.

Szabad felhasználású hitelszerződés esetében, illetve, amennyiben a Kedvezményezett a saját forrást olyan kötvénnyel vagy beruházási hitellel kívánja biztosítani, amely több fejlesztés fedezetéül is szolgál egyszerre, legkésőbb az első kifizetési kérelem benyújtásakor a fentiek mellé csatolni kell a hitelintézet által kiadott igazolást, amely tartalmazza, hogy a bank a projekt saját forrására szánt összeget a projekt finanszírozása céljából nyitott alszámlán kezeli és csakis a projekt céljainak megfelelően, a projekt dokumentációban meghatározott műszaki és egyéb tartalom finanszírozására biztosítja.

A hitelintézet által kiadott kötelező érvényű finanszírozási ajánlatnak, illetve a megkötött hitel/kölcsönszerződésnek, vagy ahhoz kapcsolódóan a hitelintézet által kiadott igazolásnak a következőket kell tartalmaznia:

- Projekt címe;
- Projekt főbb adatai;
- Saját forrás hitelintézet által finanszírozott összege;
- A hitel kedvezményezettje(i);
- Hitel vagy kötvény finanszírozási kondíciói;
- A hitel/kötvény biztosítékán túli egyéb kötelezettség vállalások és feltételek különös tekintettel a fizetési kötelezettség teljesítésének biztosítékául szolgáló jogokra és kötelezettségekre;

Amennyiben a finanszírozási ajánlat vagy a szerződés nem tartalmazza a kötelező elemeket, akkor a feltételeket egy kapcsolódó, a hitelintézet által kiállított igazolás is tartalmazhatja.

Keretszerződés esetében a hitelintézet által kiadott igazolás arról, hogy a keretből mekkora összeg hívható még le.

A hitel/kölcsönszerződés nem tartalmazhat olyan feltételt, mely ellentmond a támogatási okiratban és az irányadó jogszabályokban foglaltaknak.

Projekt összköltség támogatáson felüli részének igazolása:

A Kedvezményezett köteles a projekt elfogadott műszaki, szakmai tartalmának megvalósításához szükséges, támogatáson felüli teljes önerőt biztosítani. Indokolt esetben az első kifizetési kérelem jóváhagyásának feltételeként a Nemzeti Irányító Hatóság előírhatja a támogatási okiratban, hogy a Kedvezményezett a projekt el nem számolható, illetve elszámolható, de elszámolni nem kívánt költségeinek fedezetéül szolgáló önerőt is igazolni köteles, a fentiek szerinti módon. Indokolt eset akkor áll fenn, ha az önerőből megvalósítani kívánt projekttevékenységek meg nem valósulása megghiúsíthatja a támogatott projektrészek megvalósulását, illetve a nem támogatott projekttevékenységek nélkül a támogatott projektrészek megvalósulása és fenntartása nem biztosítható.

6. 2. A projektvégrehajtás időtartama

6.2.1 A projekt megkezdése

Megkezdett projekt abban az esetben részesülhet támogatásban, ha a támogatási igény benyújtásakor nem minősül fizikailag befejezettnek és a Felhívás lehetővé teszi megkezdett projektek támogatását.

A projekt megvalósítását a támogatási kérelem benyújtását követő naptári napon a Kedvezményezett saját felelősségre megkezdheti, kivéve abban az esetben, ha a Felhívás előzetes szemle lefolytatását írja elő a fejlesztés kiinduló állapotának rögzítése céljából. A projekt megkezdése nincs befolyással a támogatási kérelem értékelésére és nem jelent előnyt annak elbírálása során, továbbá nem garantálja az igényelt támogatás elnyerését.

Az előzetes helyszíni szemlére vonatkozó szabályok:

A támogatási kérelem adatai helyénvalóságának ellenőrzése és a szabálytalanságok megelőzése érdekében a projektmegvalósítás tervezett helyszínének felkeresését (előzetes helyszíni szemle) lehet elrendelni.

Ha az előzetes helyszíni szemle a Kedvezményezett közreműködése nélkül, külső vizsgálattal (szemrevételezéssel, méréssel) vagy távérzékeléssel elvégezhető, mellőzhető az előzetes

helyszíni szemléről történő értesítés. Ebben az esetben az előzetes helyszíni szemle a Kedvezményezett vagy meghatalmazottja jelenléte nélkül is elvégezhető, és a jegyzőkönyv másolatát - annak lezárását követő tizenöt napon belül kézbesíteni kell a Kedvezményezett részére. A jegyzőkönyvre a Kedvezményezett kézhezvételétől számított nyolc napon belül észrevételt tehet.

A jegyzőkönyv egy másolati példányát az ellenőr - ha az ehhez szükséges technikai feltételek adottak - köteles a Kedvezményezettnek a helyszínen átadni vagy azt részére a jegyzőkönyv lezárásától számított tizenöt napon belül megküldeni, amelyre a Kedvezményezett a jegyzőkönyv kézhezvételétől számított nyolc napon belül észrevételt tehet.

Az eljárási határidőbe nem számít bele a Kedvezményezett kiértékelésétől az ellenőrzés, illetve szemle befejezéséig eltelt idő, továbbá a helyszíni szemle jegyzőkönyvének a Kedvezményezett részére történő átadásától vagy megküldésétől az észrevétel beérkezéséig tartó időtartam.

Ha a Kedvezményezett az előzetes helyszíni szemle lebonyolítását megtagadja, akadályozza, illetve az előzetes helyszíni szemlét végzőkkel nem működik együtt, az ellenőr tájékoztatja, hogy támogatási kérelme kizárásra kerül a további értékelésből.

A támogatott projektek megkezdése időpontjának az alábbi időpontok közül a legkorábbi minősül:

a) építési beruházás esetén az első munkafolyamat építési naplóba történő első bejegyzése. Amennyiben építési napló vezetése nem kötelező a projekt megkezdése a támogatott beruházás kivitelezési megállapodásban meghatározott kezdőnap.

b) tárgyi eszköz, forgó eszköz, immateriális javak (együttesen: eszközök) beszerzése esetén:

ba) a Kedvezményezett általi első, a szállító által visszaigazolt, jogilag kötelező érvényű megrendelés napja,

bb) a ba) alpont szerinti megrendelés hiányában – az arra vonatkozóan elsőként megkötött, jogilag kötelező érvényű szerződés létrejöttének a napja,

bc) a ba) alpont szerinti megrendelés és a bb) alpont szerinti szerződés hiányában – a kapcsolódó számla kelte, számla hiányában a Kedvezményezett által aláírással igazolt átvételi nap az első beszerzett gép, berendezés, anyag vagy termék szállítását igazoló okmányon,

c) létesítmény felvásárlása esetén a felvásárlás időpontja;

d) szolgáltatás, egyéb tevékenység támogatása esetén amennyiben a szerződéskötést megelőzően megrendelésre kerül sor, ennek időpontja, előzetes megrendelés hiányában, a megvalósításra megkötött első szerződés hatályba lépésének napja, függetlenül a szerződés létrejöttének napjától, érvényességétől;

e) fejlesztési célú pénzeszközök átadását tartalmazó projekt esetén az első pénzáadás napja;

f) beruházás saját vállalkozásban történő megvalósítását, vagy saját vállalkozásban teljesített szolgáltatást tartalmazó projekt vonatkozásában:

- építési tevékenységnél építési napló vezetés kötelezettségének fennállása esetén a támogatással érintett első munkafolyamat építési naplóba történt bejegyzésének napja;
- oktatást, képzést, vagy rendezvényeket magába foglaló szolgáltatás esetén az első ilyen esemény napja;
- egyéb esetekben az alábbiak közül a legkorábbi időpont:
  - nem előkészítési költségnek minősülő számla, vagy egyéb elszámolást alátámasztó bizonylaton szereplő fizikai teljesítés, a bizonylat kiállításának és a bizonylat kiegyenlítésének dátuma közül a legkorábbi időpont vagy

- a tevékenység végrehajtásában résztvevő saját foglalkoztatott munkaköri leírásában, munkáltatói utasításban e projekt kapcsán megjelölt kezdési időpont.

g) ha Felhívás lehetővé teszi földterület, ingatlan vásárlás esetén az adásvételi szerződés kelte, amennyiben az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzés megvalósul.

Nem tekintendő a projekt megkezdésének a földterület megvásárlása - ha az nem képezi a beruházás elszámolható költségét -, továbbá a projekt-előkészítési tevékenység.

Amennyiben a projektet több célterületre terjed ki, a projekt megkezdésének időpontja az egyes célterületeknek megfelelő tevékenységek kezdési időpontjai közül a legkorábbi időpont.

Konzorciumok esetén:

A megkezdettséget projektszinten szükséges értelmezni, tehát az egyes tagok által megvalósított tevékenységek közül a fentiek szerint legkorábban megkezdett kell a projekt megkezdésének tekinteni.

Keretszerződések, keretmegállapodások kezelése:

Amennyiben valamely támogatott tevékenység vonatkozásában a Kedvezményezett keretszerződéssel, keretmegállapodással rendelkezik, a projekt megkezdés időpontjának az adott projekt vonatkozásában készült külön kiegészítő szerződés, megállapodás hatályba lépése, vagy ennek hiányában az egyedi megrendelést igazoló okmány kiállításának, létrejöttének dátuma minősül.

Adott projekt vonatkozásában felfüggesztő hatályú szerződések kezelése:

Amennyiben a szerződés hatályba lépésének időpontja a szerződés érvényességének (létrejöttének) időpontjától eltér, vagy a szerződés felfüggesztő feltételt tartalmaz, a projekt megkezdésének a hatályba lépés vagy a feltétel bekövetkezésének napja minősül.

6.2.2 A projekt fizikai befejezése

A projekt fizikailag befejezett, amennyiben a projekt keretében támogatott valamennyi tevékenység a Támogatási Okiratban meghatározottak szerint, a Felhívásban meghatározott feltételek mellett teljesült. A projekt fizikai befejezés napjának a projekt utolsó támogatott tevékenysége fizikai teljesítésének a napja minősül, a következők szerint:

1. eszközbeszerzés és információs technológia-fejlesztés beszerzése (hardver) esetén üzembe helyezés dátuma, melyet az üzembe helyezési jegyzőkönyv igazol;
2. ingatlanfejlesztés és infrastrukturális beruházás esetén a használatba vétel megtörténtének napja (engedélyköteles építés esetén a végleges használatbavételi engedélyben, infrastrukturális beruházás esetében a szükséges, végleges szakhatósági engedélyben meghatározott időpont vagy az üzemeltetéshez, működtetéshez szükséges egyéb engedélyek, tanúsítványok esetében a kiállított dokumentumokban megadott időpont, vagy nem engedélyköteles építés esetén a műszaki átadás-átvétel lezárásának napja);
3. tanácsadásnál a megbízó által aláírt teljesítésigazolás napja;

4. képzés esetén a képzés teljesítését igazoló dokumentum kiállításának napja;
5. minőség-, környezet- és egyéb irányítási, vezetési, hitelesítési rendszerek, szabványok bevezetése esetén a tanúsítvány kiállításának, a minősítés megszerzésének vagy a nyilvántartásba vétel napja;
6. gyártási licenc és gyártási know-how, információs technológia-fejlesztés beszerzése (szoftver), honlapfejlesztés esetén a teljesítést igazoló dokumentum kiállításának napja;
7. ingatlan bérlet és folyamatos teljesítés esetén a projektben beállított időtartamra vonatkozó számlák közül az utolsó szerinti teljesítés időpontja;
8. termék (beleértve az alkatrészt és/vagy részegységet) vagy technológia fejlesztés esetén a vonatkozó ismertető kiadvány megjelenésének napja;
9. szolgáltatás, könyvvizsgálat esetén a teljesítés napja;
10. egyéb tevékenység esetében a tevékenység megvalósulásának napja;
11. amennyiben a felhívás működtetési/kötelezettségvállalási időszakot ír elő, akkor a működtetési/kötelezettségvállalási időszak utolsó napja.

Az itt meghatározott felsorolástól a Nemzeti Irányító Hatóság a Felhívásban, vagy az adott projekt tekintetében, indokolt esetben a Nemzeti Irányító Hatóság vezetőjének egyedi engedélye alapján eltérhet azzal, hogy ebben az esetben is a projekt fizikai befejezésének napja a projekt utolsó támogatott tevékenysége fizikai teljesítésének a napja legyen.

7. A közbeszerzési kötelezettségre vonatkozó tájékoztató

A közbeszerzési kötelezettség megállapításához, a közbeszerzési eljárások szabályos lefolytatásához minden esetben a hatályos közbeszerzési törvényt és végrehajtási rendeleteit kell alkalmazni, amelyekről a Közbeszerzési Hatóság honlapján (www.kozbeszerzes.hu) is lehet tájékozódni.

A projekt megvalósítása során a Kedvezményezettnek, különös figyelmet szükséges fordítaniuk a beszerzések során – akár közbeszerzési eljárásra, egyszerű versenyeztetési eljárásra vagy egyéb módszerrel megvalósuló beszerzésre kerül sor – a közpénzek ésszerű, hatékony és felelős felhasználására, a verseny tisztaságára, az esélyegyenlőségre, a nyilvánosságra, és az egyenlő elbánás elvének megfelelő eljárásra.

7.1. Közbeszerzési kötelezettség

Felhívjuk a figyelmet a projekt keretében megvalósítandó beszerzések tekintetében esetlegesen fennálló közbeszerzési kötelezettségre. Az irányadó jogszabályban meghatározott kötelezettségek megállapítása és betartása a Kedvezményezett feladata.

A közbeszerzésre kötelezett személyek és szervezetek körét a hatályos közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) határozza meg.

Közbeszerzési eljárást az ajánlatkérőként meghatározott szervezetek visszerthes szerződés megkötése céljából kötelesek lefolytatni megadott tárgyú és értékű beszerzések megvalósítása érdekében. A támogatásból megvalósuló beszerzés vonatkozásában az egyébként a Kbt. hatálya alá nem tartozó szervezetek is ajánlatkérőnek minősülhetnek, azaz közbeszerzési kötelezettség alá kerülhetnek.

Az egyes beszerzési tárgyakra vonatkozó uniós értékhatárokat, valamint a nemzeti értékhatárokat a Közbeszerzési Hatóság a Közbeszerzési Értesítőben minden év elején közzéteszi, ez a Közbeszerzési Hatóság www.kozbeszerzes.hu honlapjáról letölthető.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt. arra is ad lehetőséget, hogy ha az ajánlatkérő támogatásra irányuló igényt (támogatási kérelmet) nyújtott be, vagy tervez benyújtani, az eljárást megindíthatja – függetlenül attól, hogy sor került-e már a támogatás Felhívásának megjelenésére (feltételes közbeszerzés).

7.2. A közbeszerzések előkészítése

A közbeszerzési eljárás előkészítése alatt az adott közbeszerzési eljárás megkezdéséhez szükséges cselekmények elvégzése, így különösen az adott közbeszerzéssel kapcsolatos helyzet- és piacfelmérés, a közbeszerzés becsült értékének felmérése, az eljárást megindító (meghirdető) hirdetmény, Felhívás és a dokumentáció előkészítése értendő.

A közbeszerzési eljárás előkészítése és lefolytatása során – amennyiben a Kedvezményezett nem tudja biztosan megállapítani, köteles-e közbeszerzési eljárást lefolytatnia a projekt megvalósítása során, illetőleg a közbeszerzési eljárás lefolytatásához nem rendelkezik megfelelő szakértelemmel – célszerű lehet – más szakértők mellett – felelős akkreditált

közbeszerzési szaktanácsadót is igénybe venni. A felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadók névjegyzéke a Közbeszerzési Hatóság honlapján (www.kozbeszerzes.hu) elérhető.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt. 27. § (3) bekezdésében megfogalmazottak értelmében a részben vagy egészben európai uniós forrásból megvalósuló közbeszerzési eljárásba az ajánlatkérő köteles felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadót bevonni. Ha az uniós forrásból megvalósuló közbeszerzés keretmegállapodás alkalmazásával történik, felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó bevonása árubeszerzés és szolgáltatás megrendelése esetén az uniós értékhatárt elérő, építési beruházás esetén a hétszázmillió forintot elérő értékű közbeszerzéseknél szükséges

7.2.1. Becsült érték

Amennyiben egy építési beruházás vagy ugyanazon közvetlen cél megvalósítására irányuló szolgáltatás-megrendelés, illetve azonos vagy hasonló felhasználásra szánt áruk beszerzésére irányuló közbeszerzés részekre bontva, több szerződés útján valósul meg, a becsült érték meghatározásához az összes rész értékét kell figyelembe venni.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt., valamint – építési beruházások esetére – az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet további speciális szabályokat tartalmaz a becsült érték meghatározása tekintetében is.

7.2.2. Összeférhetetlenség

Felhívjuk a Kedvezményezettek figyelmét a Kbt. 25. §-a szerinti összeférhetlenségi szabályokra. Összeférhetetlen és nem vehet részt az eljárás előkészítésében és lefolytatásában az ajánlatkérő nevében olyan személy vagy szervezet, amely funkcióinak pártatlan és tárgyilagos gyakorlására bármely okból, így különösen gazdasági érdek vagy az eljárásban részt vevő gazdasági szereplővel fennálló más közös érdek miatt nem képes.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt. 25. §-a – tartalmazza az ajánlattevőkre vonatkozó összeférhetlenségi szabályokat.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt., valamint – építési beruházások esetére az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet további speciális szabályokat tartalmaz az összeférhetlenségi kérdések tekintetében is.

7.2.3. Közbeszerzési szabályzat

Az ajánlatkérő köteles meghatározni a közbeszerzési eljárásai előkészítésének, lefolytatásának, belső ellenőrzésének felelősségi rendjét, a nevében eljáró, illetve az eljárásba bevont személyek, valamint szervezetek felelősségi körét és a közbeszerzési eljárásai dokumentálási rendjét, összhangban a vonatkozó jogszabályokkal. Az eljárásba bevont

személyeknek és szervezeteknek megfelelő – a közbeszerzés tárgya szerinti, közbeszerzési, jogi és pénzügyi – szakértelemmel kell rendelkezniük.

7.3. A közbeszerzések ellenőrzése, a jogsértések következményei

A közbeszerzési eljárásokat és a közbeszerzési eljárás alapján kötött szerződések módosítását – értéktől, beszerzési tárgytól függően – utóellenőrzésnek vagy előzetes és egyben folyamatba épített ellenőrzésnek kell alávetni a rendeletben foglalt határidők betartásával. Amennyiben a Kedvezményezett közbeszerzési kötelezettség fennállása ellenére közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül köt a vállalkozóval, megbízottal szerződést, szabálytalanságot követ el, ami a lefolytatott szabálytalansági eljárás révén a támogatás egy részének vagy egészének visszavonását eredményezheti.

7.4. A közbeszerzési értékhatár alatti értékű beszerzésekkel kapcsolatos szabályok

A közbeszerzési értékhatár alatti értékű beszerzések esetén a kedvezményezett belső szabályzatában (ha rendelkezik ilyen szabályzattal), és a Felhívásban szabályozottak szerint kell a beszerzést megvalósítani. Különös figyelmet kell fordítani a beszerzésekkel érintett közpénzek ésszerű, hatékony és felelős felhasználására, a verseny tisztaságára, esélyegyenlőségre, nyilvánosságra, és az egyenlő elbánás elvének megfelelő eljárásra.

7.5. Az európai uniós támogatásból finanszírozott minősített beszerzés vagy alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzés mentesítési eljárást megelőző vizsgálata

Felhívjuk a figyelmet, hogy a minősített beszerzés vagy alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzés mentesítési eljárásának megkezdése előtt a Kedvezményezett köteles a Nemzeti Irányító Hatóság hozzájáruló nyilatkozatát kérni.

A mentesítési eljárás lefolytatására az alábbi rendeletek alapján kerülhet sor:

- a) az alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzések Országgyűlés általi mentesítésének kezdeményezésére vonatkozó feltételekről és eljárásról, valamint az ilyen beszerzések megvalósításakor az ajánlatkérő által érvényesítendő követelményekről szóló 225/2016. (VII. 29.) Korm. rendelet
- b) a minősített beszerzések Országgyűlés általi mentesítésének kezdeményezésére vonatkozó feltételekről és eljárásról, valamint az ilyen beszerzések megvalósításakor az ajánlatkérő által érvényesítendő követelményekről szóló 492/2015. (XII. 30.) Korm. rendelet.

A Nemzeti Irányító Hatóság a beszerzést támogathatósági, elszámolhatósági, valamint műszaki szempontból vizsgálja meg. A Nemzeti Irányító Hatóság a hozzájáruló nyilatkozat hiányára tekintettel dönthet csökkentett támogatás odaítéléséről vagy a támogatás visszavonásáról.

8. Tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó kötelezettségek

A Kedvezményezett a projekt megvalósítása során köteles a hatályos jogszabályokban meghatározott tájékoztatási és nyilvánossági kötelezettségeknek eleget tenni, a projektről és a támogatásról az ott meghatározott módon és tartalommal információt nyújtani.

Az ezzel kapcsolatos követelményeket a Nemzeti Irányító Hatóság a www.kap.gov.hu honlapon megjelenő közleményben teszi közzé.

A közleményben foglaltak teljesítése a projekt megvalósítása során, és az előkészítő és a megvalósítást követő szakaszokban is a kedvezményezettek kötelezettsége.

Az előírt kommunikációs tevékenységek nem teljesítése vagy részleges teljesítése, illetve az előírtaktól eltérő formában történő megvalósítása a megítélt támogatás kommunikációra elszámolható részének teljes csökkentését vonja maga után.

9. Az Alapjogi Charta érvényesítésével kapcsolatos elvárások

Az Alapjogi Charta felsorolja azokat az alapvető jogokat, amelyeket az Európai Uniónak és a tagállamoknak az uniós jogszabályok végrehajtása során tiszteletben kell tartaniuk. Az Alapjogi Charta megtalálható az Európai Unió jogszabályokat tartalmazó <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT> weboldalon.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájában elismert legfontosabb jogok, szabadságok és elvek érvényesítését a projektek tervezése és végrehajtása során is biztosítani kell. Ezért kérjük, hogy a projekt tervezése és végrehajtása során fokozott figyelmet fordítson Alapjogi Chartában rögzített alapjogok érvényesítésére, bizonyosodjon meg arról, hogy tervezett projektjében az alapjogok nem sérülnek, azok érvényesítése biztosított.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az Alapjogi Chartában szereplő jogok és alapelvek érvényre juttatásának biztosítása bármikor ellenőrizhető, különös tekintettel a KAP Vhr-ben foglalt szabályokra. Amennyiben az Alapjogi Chartában szereplő jogok és alapelvek valamelyike a támogatott projektek végrehajtása során sérülne, a hazai intézményrendszer gondoskodni fog az erre irányuló panasz benyújtásának lehetőségéről és a panasz kivizsgálásáról.

10. Horizontális (környezetvédelmi, esélyegyenlőségi) elvárások és követelmények

A projektek a közvetlen céljaik mellett átfogó, az egész társadalom számára fontos célok eléréséhez is hozzá kell járuljanak. Ilyenek a környezetvédelmi, fenntarthatósági és esélyegyenlőségi elvek, melyeket összefoglalóan horizontális elveknek hívunk.

A Közös Agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP Stratégiai Terv) nyújtott, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2021. december 2-i (EU) 2021/2115 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: KAP I rendelet) foglaltak szerint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap terhére nem nyújtható támogatás olyan beruházások megvalósításához, amelyek károsak lennének a környezetre.

Már a KAP Stratégiai Terv kialakításakor fontos elvárásként jelent meg, hogy az összhangban álljon az Unió környezetvédelmi és éghajlat-politikai jogszabályaival és kötelezettségvállalásaival, és ezen belül is különösen „»A termelőtől a fogyasztóig« stratégia a méltányos, egészséges és környezetbarát élelmiszerrendszerért” című, 2020. május 20-i bizottsági közleményben (a továbbiakban: „a termelőtől a fogyasztóig” stratégia), valamint „A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia: Hozzuk vissza a természetet az életünkbe!” című, 2020. május 20-i bizottsági közleményben (a továbbiakban: az uniós biodiverzitási stratégia) foglalt, 2030-ra megvalósítandó uniós célokkal, továbbá hogy hozzájáruljon ezek megvalósításához.

Tekintettel arra, hogy a nők és férfiak közötti egyenlőség az Unió egyik alapelvét jelenti, melynek KAP-ba történő beépítéséhez használt egyik eszköz a **nemek közötti egyenlőség** általános érvényesítése, ezért különös hangsúlyt kell fektetni a nőknek a vidéki térségek társadalmi-gazdasági fejlődésében való részvételének előmozdítására, kiemelt figyelmet fordítva a gazdálkodás területére, támogatva a nők által betöltött alapvető szerepet.

A KAP I. rendelet **általános célként** fogalmazza meg, hogy a nyújtott támogatásoknak a vidéki térség fenntartható fejlődése mellett hozzá kell járulniuk az alapvető gazdasági, környezetvédelmi és szociális vonatkozású általános előírások - különös tekintettel a környezetvédelem (ezen belül is a biodiverzitás) és az éghajlattal kapcsolatos intézkedések - megvalósításához.

A Felhívás a „Horizontális szempontok érvényesítésével kapcsolatos elvárások” fejezetben határozza meg azokat a környezetvédelmi, természetvédelmi, éghajlatváltozásra vonatkozó, illetve esélyegyenlőségi és női-férfi egyenlőségi elvárásokat és követelményeket, amelyek a horizontális elvek érvényesítését szolgálják.

A horizontális elvárások betartása minden kedvezményezett számára kötelező érvényű.

A követelmények projekt szintű kötelezettségként értelmezendők, így konzorcium esetében azokat bármely konzorciumi tag megvalósíthatja. A követelmények teljesítésének nem feltétele, hogy valamennyi tag részt vegyen a teljesítésükben.

Ugyanakkor az elvárásokat, követelményeket a továbbadott támogatásban (kötelezettségátadás, jogutódlás) részesülő kedvezményezettek esetében is elő kell írni és alkalmazni kell.

A környezet és természet védelemét szolgáló elvárásokat jelen dokumentum 1. számú melléklete, még az esélyegyenlőség, női-férfi egyenlőség érvényesítését szolgáló elvárásokat a 2. számú melléklete tartalmazza.

Az előzőekben megnevezett melléletekben meghatározott előírásokon felül a Felhívás a Kedvezményezett számára egyéb követelményeket is előírhat.

11. Konzorciumokra vonatkozó szabályok

Konzorciumi formában megvalósított projektek esetén az előlegigénylést, valamint a kifizetési kérelmet, melynek részét képezi a beszámoló a konzorciumvezető nyújthatja be azzal, hogy a konzorciumi tag részére igényelt előleggel, beszámolóval valamint a konzorciumi tag nevére kiállított elszámoló bizonylatokkal kapcsolatos információkat a konzorciumi tag is rögzítheti az elektronikus kérelembenyújtó felületen.

A konzorciumi tag részére történő előleg igénylés esetén a konzorciumi tag esetében is teljesíteni szükséges a *6.1 Az önerő igazolása* című fejezetben foglalt előírásokat.

A záró kifizetési kérelmet a konzorciumvezető nyújthatja be azzal, hogy a konzorciumi tag nevére kiállított elszámoló bizonylatokkal kapcsolatos információkat a konzorciumi tag is rögzítheti az elektronikus kérelembenyújtó felületen.

I. Bevezetés

Amennyiben a támogatási kérelem konzorcium formájában történő benyújtásának lehetősége adott, úgy azt minden esetben az adott pályázati Felhívás tartalmazza, vagyis ha a Felhívás nem zárja ki, támogatási kérelmet a projekt megvalósítására létrehozott konzorcium is benyújthat.

A konzorcium fogalmát a KAP Vhr. 2. § 7. pontja rögzíti, amely szerint a konzorcium olyan kollektív kedvezményezett, amelynek természetes személy, illetve nem természetes személy tagjai polgári jogi társasági szerződést kötnek adott intézkedés közös megvalósítására és az ahhoz szükséges vagyoni hozzájárulás biztosítására.

A fenti fogalomból egyértelműen következik, hogy abban az esetben, ha konzorcium a Kedvezményezett, akkor minden egyes tagjának részt kell venni a támogatással érintett projekt tényleges megvalósításában és működtetésében. Nem fordulhat elő egyetlen konzorciumi tag esetében sem, hogy pusztán névlegesen szerepel a konzorciumban és tevőlegesen nem járul hozzá a támogatással megvalósuló projekt megvalósításához és a fenntartási időszak végéig a Felhívás céljának megfelelő, rendeltetésszerű használatához.

Abban az esetben, ha a konzorcium fogalmából fakadó, alapvető, a támogatással érintett projekt megvalósulására vonatkozó, tagsági együttműködés feltételeinek nem megfelelő támogatási kérelem és alább részletezett konzorciumi megállapodások születnek, akkor a mesterséges körülmények feltételei fennállónak tekintendők, amely a támogatási kérelem elutasítását vonja maga után.

II. Konzorciumi megállapodások

Amennyiben egy adott beavatkozás kapcsán konzorcium formájában is lehetőség van támogatási kérelem benyújtására, úgy a konzorciumi tagoknak két megállapodást kell megkötniük egymással, amelyek sablonjai a releváns Felhívás mellékletét képezik:

1. az első a **konzorciumi együttműködési megállapodás támogatási kérelem benyújtására**,
  - a. amelynek aláírásával a felek konzorciumot hoznak létre abból a célból, hogy a Felhívás keretében támogatási kérelmet nyújtsanak be, és a támogatási kérelem kedvező elbírálása esetén az abban foglalt célt közös együttműködéssel megvalósítsák,

- b. a megállapodás aláírásával a tagok megválasztják a konzorciumvezetőt, akit meghatalmaznak, hogy képviselje a konzorciumot.
2. a második a **konzorciumi együttműködési megállapodás támogatásban részesített projekt megvalósítására**, amelyben
- a. a konzorciumvezető személyét a tagok megerősítik,
  - b. aláírásával a tagok kijelentik, hogy a konzorciumvezető részére megküldött támogatási okirat rendelkezéseit és annak mellékleteit ismerik, azt magukra nézve kötelezőnek ismerik el, továbbá tudomásul veszik, hogy az abban foglalt kötelezettségek minden tagra nézve kötelező érvényűek,
  - c. a tagok vállalják, hogy a projekt befejezését követően a projektben meghatározott célok megvalósítása érdekében a támogatási kérelemben és a támogatási okiratban leírtaknak megfelelően a fenntartási időszakban is együttműködnek, és az addig elért eredmények további folyamatos fenntartását saját anyagi eszközeikkel biztosítják.

III. Tagság

A konzorcium tagja csak az lehet, aki az adott Felhívásban meghatározott követelményeknek megfelel és támogatásban részesülhet.

A konzorcium valamely tagja által a konzorcium nevében kötött szerződésért a tagok felelőssége egyetemleges.

A **tagok jogait és kötelezettségeit** a konzorciumi együttműködési megállapodás részletesen rögzíti, így különösen.

- a tagok a projekt megvalósítása során kötelesek együttműködni, egymás, a megállapodásban, illetve a támogatási kérelemben vállalt kötelezettségeinek teljesítését elősegíteni, a teljesítéshez szükséges információt megadni,
- a tagok kötelesek tájékoztatni a konzorciumvezetőt, ha a projekt keretében általuk vállalt tevékenység megvalósítása akadályba ütközik, meghiúsul, vagy késedelmet szenved, illetve bármely olyan körülményről, amely a projekt megvalósítását befolyásolja,
- a költségvetést érintő változások bejelentését, valamint az azt alátámasztó dokumentációt a tagonként meghatározott támogatási összegre vonatkozóan a tag maga készíti el és továbbítja a konzorciumvezetőnek, aki – szükség esetén – a projektszintű dokumentumokon átvezeti a változást és benyújtja a Nemzeti Irányító Hatóságnak, mellékelve a tag által elkészített dokumentációt,
- a tagok a projekt keretében általuk vállalt tevékenységek előrehaladásáról, a kapcsolódó költségek elszámolásáról kötelesek a szükséges információkat rögzíteni a támogató által biztosított elektronikus felületen és kötelesek csatolni a támogatási okiratban előírt mellékleteket,
- a kifizetési kérelemhez tartozó, tagok által benyújtott elszámoló bizonylatokra jutó, a Nemzeti Irányító Hatóság által jóváhagyott támogatást közvetlenül utalja az ügyfél-nyilvántartási rendszerben nyilvántartott fizetési számlaszámra. A Nemzeti Irányító Hatóság legfeljebb annak a támogatási mértéknek, illetve összegnek megfelelő támogatást utal összesen a tag részére, amelyet a Felhívás, illetve a támogatásról szóló döntés az adott tag vonatkozásában maximálisan meghatározott,
- a tag a megállapodás aláírásával vállalja, hogy a konzorciumból csak abban az esetben lép ki, ha a támogatási okiratban és a megállapodásban vállalt

kötelezettségeinek teljesítésére az aláírást követően, neki fel nem róható okból beállott körülmény folytán nem képes,

- a projekt megvalósítása érdekében a tagok, az általuk meghatározott tevékenységek megvalósítását vállalják, a projektben foglalt tevékenységekkel, műszaki-szakmai tartalommal, illetve költségvetéssel összhangban és ezzel együtt a tagok felelnek az általuk vállalt feladatoknak az elvégzéséért az alábbi táblázat szerinti felbontásban:

	Tag neve	Tevékenység	A tevékenységre jutó elszámolható költség összege	A tevékenységre jutó támogatás összege
1				
2				
3				
4				
5				

- a tagok vállalják, hogy a fenntartási időszak alatt is gondoskodnak a projekt kapcsán a jogszabályi és a Felhívásban foglalt előírások betartásáról, valamint a vállalt kötelezettségeik teljesítéséről.

IV. Konzorciumvezető

A konzorciumot a Nemzeti Irányító Hatósággal szemben a konzorciumi tagok által a konzorciumi szerződésben kijelölt tag képviselheti (konzorciumvezető).

A tagok a támogatási kérelem benyújtására vonatkozó konzorciumi együttműködési megállapodás aláírásával megválasztják a konzorciumvezetőt, akit meghatalmaznak, hogy képviselje a konzorciumot, majd ezt a támogatásban részesített projekt megvalósítására vonatkozó konzorciumi együttműködési megállapodás aláírásával megerősítik.

A konzorciumvezető a projekt megvalósítása, valamint a konzorcium fenntartása és megfelelő működtetése érdekében koordinálja a konzorcium működését.

A támogatás igényléséhez szükséges információkat és a szakmai beszámolót tartalmazó kifizetési kérelmet, a záró kifizetési kérelmet (továbbiakban együtt: beszámoló) a konzorcium nevében a konzorciumvezető állítja össze és küldi meg a támogató által biztosított elektronikus felületen keresztül a Nemzeti Irányító Hatóságnak.

V. A konzorciumokra vonatkoznak speciális eljárási szabályok

1. Ha a projekt kedvezményezettje konzorcium, az alábbi szabályokat a **projekt egészét** tekintve kell értelmezni:

- projekt teljesítésének kötelezettsége,
- kifizetési kérelem, előlegigénylés benyújtására vonatkozó korlátok,
- az előleg elszámolásának megkezdésére vonatkozó előírás
- a Kedvezményezettnek a véglegessé vált támogatási okiratban rögzített, vagy bármely, a jogszabályok alapján szolgáltatott adataiban történt változás, továbbá a támogatási döntésben foglalt egyéb feltételek változása esetén, a Kedvezményezett által a tudomására jutástól számított nyolc napon belül történő bejelentése.

2. A projekt elszámolható költségei alapján tagonként kell meghatározni azon költségek körét, amelyek esetén utófinanszírozású tevékenységekre jutó előlegigénylésre van lehetőség. Előlegigénylést, valamint a kifizetési kérelmet a konzorcium vezetője nyújthatja be azzal, hogy a konzorciumi tag részére igényelt előleggel, valamint a konzorciumi tag nevére kiállított elszámoló bizonylatokkal kapcsolatos információkat a konzorciumi tag is rögzítheti az elektronikus kérelembenyújtó felületen.

Az előleg folyósítása, valamint utófinanszírozás esetén a támogatás utalása a konzorciumi tag számára közvetlenül történik.

Beruházás esetén – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – annak a tagnak kell aktiválnia a bekerülési érték részét képező költséget, amely tag nevére a bizonylatot kiállították. Közös beszerzés esetén a szállítónak az egyes tagokat érintő részokról külön tagonkénti bizonylatot kell kiállítania.

3. A Kedvezményezett személyének változása:

a) Konzorciumi tagok cseréje – ide értve a támogatási kérelmet benyújtó konzorciumvezető személyét is –, új konzorciumi tag bevonása, konzorciumi tag kilépése akkor engedélyezhető, ha

- nem változik a projekt alapvető célja,
- a tagcsere, illetve a tagok számának bővülése esetén az új tag is megfelel a Felhívásban meghatározott valamennyi feltételnek és benyújtásra kerülnek a projektgazdák számára előírt dokumentumok,
- a konzorciumvezető kilépési szándéka esetén a kilépést megelőzően a konzorciumvezetői pozíció átadása megtörténik,
- a Konzorciumi tag kilépése esetén a Konzorciumi tag igazolja, hogy a támogatási okiratban és a konzorciumi megállapodásban vállalt kötelezettségeinek teljesítésére a megállapodás aláírását követően, neki fel nem róható okból beállott körülmény folytán nem képes,
- kizárás esetén a konzorciumvezető igazolja, hogy a Konzorciumi tag tevékenysége, működése a projekt megvalósítását pénzügyi, illetve szakmai szempontból veszélyezteti,
- a tagcsere nélküli új tag bevonása indokolt.

b) A konzorciumvezető felmondással a konzorciumból kizárja azt a tagot, akinek tevékenysége, működése a projekt megvalósítását, valamint a fenntartási időszak végéig történő fenntartását akár pénzügyi, akár szakmai szempontból veszélyezteti.

A felmondási jog gyakorlása előtt a konzorciumvezető köteles kikérni a tagok véleményét. Az erről született írásos, tagok által aláírt emlékeztetőt köteles megküldeni a Nemzeti Irányító Hatóságnak.

c) Valamely tag kilépése, kizárása vagy jogutód nélküli megszűnése nem eredményezi a megállapodás és a konzorcium megszűnését, kivéve, ha ennek következtében a tagok a támogatási okiratban és a megállapodásban vállalt kötelezettségeik teljesítésére nem képesek, és emiatt a támogatásról lemondanak.

Ha a kilépő vagy jogutód nélkül megszűnő tag által vállalt kötelezettségeket a megmaradó tagok nem tudják teljesíteni, új tag bevonásáról határozhatnak. A belépő tag csak olyan

szervezet, illetve személy lehet, amely, illetve aki megfelel a Felhívásban és egyéb jogszabályokban foglalt követelményeknek.

A tag kilépése, illetve kizárása esetén köteles egyeztetést kezdeményezni a konzorciumvezetővel a projekt céljának elérése érdekében. A konzorciumból kiváló tag köteles a konzorciumvezetőnek a kiválás időpontját megelőzően a rábízott anyagi eszközökkel és a projekt kapcsán felmerült költségekkel hiánytalanul, tételesen írásban elszámolni, valamint az általa elvégzett tevékenységről és az elvállalt, de kiválásáig el nem végzett tevékenységekről beszámolni. Köteles továbbá a – a megállapodás keretében esetlegesen – használatába kapott vagyontárgyat a konzorciumvezetőnek haladéktalanul, ellenszolgáltatás nélkül visszaszolgáltatni. Az átadás-átvételtől jegyzőkönyvet kell készíteni.

A kilépő tagot a kiválást követően is, a támogatási okirat hatálytalanná válásáig terheli a támogatási okiratban meghatározott dokumentum-megőrzési kötelezettség, ellenőrzés-tűrés kötelezettség, a kiválás időpontjáig megvalósult tevékenységekkel és benyújtott dokumentumokkal kapcsolatos szabálytalanságokért való helytállás.

A kilépő tag tulajdonába került, támogatásból vásárolt vagyont valamely tag tulajdonába kell adni, illetve, ha ez nem lehetséges, vagy a tagok nem kívánják, a megmaradó tagok ingyenes használatába kell adni. Ha az ingyenes használatba adás nem valósulhat meg, akkor a fejlesztés során létrejött vagyona jutó támogatást a kilépő tag köteles visszafizetni a támogatási okiratban visszafizetésre meghatározottak szerint, az abban foglalt feltételekkel a Nemzeti Irányító Hatóság részére.

d) Konzorciumi tagok cseréje a kötelezettség átadására vonatkozó szabályok szerint történik.

12. Örökléssel kapcsolatos kérdések

12.1. Amennyiben a Kedvezményezett a Támogatási Okirat kiadása előtt hunyt el

A Kedvezményezett elhalálása esetén – amennyiben a felhívás úgy rendelkezik – az örökös részére is kiadható a Támogatási Okirat, az alábbiak szerint:

A Kedvezményezett halála esetén a támogatási okirat kiadására irányuló kérelem benyújtásának lehetőségéről a Nemzeti Kifizető Ügynökség tájékoztatja az általa ismert örököst.

Ha az örökös kérelmezi a maga részére a Támogatási Okirat kiadását, a Nemzeti Irányító Hatóság - a jogerős hagyatékátadó végzés benyújtását követően – a Nemzeti Kifizető Ügynökség útján lefolytatja a jogosultsági ellenőrzést és a kérelem tartalmi értékelését az elhunyt támogatás igénylő és a támogatást igénybe venni kívánó örököse vagy örökösei vonatkozásában is.

Az örökös abban az esetben jogosult a támogatás igénybevételére, amennyiben az ellenőrzés és értékelés alapján az elhunyt és az örökös is elérte a pozitív támogatási döntéshez szükséges ponthatárt.

12.2. Amennyiben a Kedvezményezett a Támogatási Okirat kiadása után, azaz mint Kedvezményezett hunyt el

A Nemzeti Kifizető Ügynökség lefolytatja a jogosultsági ellenőrzést és a tartalmi értékelést az örökös tekintetében is, abban az esetben léphet be a Kedvezményezett helyett a támogatási jogviszonyba az örökös, ha megfelelt az ellenőrzés és az értékelés alapján.

A Kedvezményezett halála esetén a Nemzeti Kifizető Ügynökség a hagyatékátadó végzésben vagy öröklési bizonyítványban meghatározott támogatási összeget az örökös, illetve örökösök részére utalja.

Ha a hagyatékátadó végzés vagy öröklési bizonyítvány nem rendelkezik a támogatás tekintetében, az ügyfélnek azon örököse válik jogosulttá, aki a támogatás jellegű jogosultsághoz kötődő vagyontárgyat – például azt a földterületet, melyen a támogatott gazdálkodás folyik – örökölte. Ha azonban ezen a vagyontárgyon valakinek haszonélvezeti joga lesz, e jog jogosultja válik a támogatásra jogosulttá.

Fontos, hogy a támogatás átutalásához – ha még nem lenne ügyfélazonosítója – az ügyfél-nyilvántartási rendszerbe be kell jelentkezni.

Az öröklést, avagy a haszonélvezeti jog szerzését a jogutódlást igazoló döntés jogerőre emelkedését követő egy éven belül igazolni kell. Ha a szükséges okiratot ezen időpontig nem nyújtják be a Nemzeti Kifizető Ügynökséghez, úgy a jogutódlást igazoló döntés jogerőre emelkedését követő egy év elteltével, de legkésőbb az örökhagyó elhunytától számított három év elteltével megszűnik az igény érvényesíthetősége.

Az intézkedések egy részénél mód van arra is, hogy a Kedvezményezett halála esetén a Nemzeti Kifizető Ügynökség a Kedvezményezettel annak halálakor együtt élt házastársa vagy törvényes örököse kérelmére a támogatás igénybevételéhez kapcsolódó eljárást megindítsa. Ebben az esetben a Nemzeti Kifizető Ügynökség a szükséges eljárási cselekményeket a vélelmezett örökös bevonásával elvégzi, de érdemi döntést csak a jogerős hagyatékátadó végzés benyújtását követően hoz.

1. számú melléklet

A környezet és természet védelemét szolgáló elvárások

A környezet védelmére vonatkozóan európai uniós elvárás a környezet minőségének megóvása, védelme, állapotának javítása, a szennyező fizet elv alkalmazása, az erőforrások hatékony felhasználása, az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz történő alkalmazkodás, a biológiai sokféleség védelme, valamint a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség biztosítása és a kockázat megelőzése és kezelése.

A projektek kedvezményezettje, mindezzel összhangban, köteles gondoskodni a projektre vonatkozó környezet-, természet-, és éghajlatvédelmi jogszabályok betartásáról.

A környezet és a természet védelme érdekében kötelező, alapelveként érvényesítendő elvárások a következők:

Az európai uniós forrásból támogatott projekt kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó európai uniós és hazai környezetvédelmi előírások, jogszabályok betartása mellett az elővigyázatosság, a „ne okozz jelentős kárt” és a szennyező fizet elvek figyelembe vételére, a projekt által érintett területen a védett környezeti, természeti és kulturális értékeket megőrzésére, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kár, illetve jogszabályba ütköző nem-megfelelőség legkésőbb a projekt megvalósítása során történő megszüntetésére.

(„Ne okozz jelentős kárt” elv: a támogatott fejlesztés nem sérti jelentősen a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról szóló Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelet 9. cikkben meghatározott egyik környezeti célkitűzést sem. Ezek az alábbiak: az éghajlatváltozás mérséklése; az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme; a körforgásos gazdaságra való átállás; a szennyezés megelőzése és csökkentése; a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása.)

Amennyiben a projekt által megvalósítandó tevékenység esetében releváns, **állapotfelmérő, megelőző intézkedések elvégzésével** biztosítani kell, hogy az európai uniós forrásból megvalósított projekt helyszínén ne maradjon fenn, illetve ne keletkezzen jogszabályba ütköző környezeti kár. Ezekre a vizsgálatokra az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11) Korm. rendelet által szabályozott stratégiai környezeti vizsgálat, a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII.25) Korm. rendelet (a továbbiakban: 314/2005. (XII.25) Korm. rendelet) által szabályozott környezeti hatásvizsgálat vagy egyszerűsített hatásvizsgálat keretében kerülhet sor, az alábbi előírásoknak megfelelően:

1) Megfelelés a Víz Keretirányelv előírásainak:

A 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 1.§ (6a) pontja szerint: a vizekbe történő beavatkozással járó tevékenység (projekt elem) esetén a környezeti hatásvizsgálati eljárásban kell igazolni a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004 (VII.21.) Korm. rendelet 10.-11.§-ában előírt feltételek teljesülését, azaz azt, hogy a projekt milyen hatással van a vizekre (pozitív, negatív, semleges). A hatások jelentőségét a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 2/A §-a alapján más hatósági, szakhatósági eljárásban vizsgálnia kell a környezetvédelmi hatóságnak.

Abban az esetben, ha a projekt elemei nem érik el a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 3. mellékletében megadott küszöbértékeket, vagy a 3. mellékletben a tevékenységre megállapított feltétel nem teljesül, előzetes vizsgálati eljárás lefolytatása nélkül - a 13. számú melléklet szerint megadott adatok és az 5. számú mellékletben meghatározott szempontok figyelembevételével - a 2/A § (2)-(6) bekezdésben foglaltak szerint kell megvizsgálni a feltételezett környezeti hatások jelentőségét, illetve döntést hozni a környezeti hatásvizsgálat szükségességéről és az annak során vizsgálandó kérdésekről. Előzetes vizsgálat iránti kérelmet kell benyújtani a környezetvédelmi hatósághoz, ha a 3. mellékletben, vagy a 2. és 3. mellékletben egyaránt szereplő olyan tevékenység megvalósítása tervezett, vagy ha összetartozó tevékenységnek minősül és a 2/A. §-ban meghatározott eljárás lefolytatására nem került sor.

Abban az esetben, ha a projekt küszöbérték feletti, vagy az előzetes vizsgálat alapján jelentős hatással van a vizek állapotára, akkor a hagyományos eljárás szerint kell hatásvizsgálatot lefolytatni és ennek keretében értékelni a vizek állapotában bekövetkező változást, valamint az érintett víztestekre és védett területekre meghatározott környezeti célkitűzés elérésének ütemezését.

2.) Természetvédelem:

A természet védelme érdekében szükséges a projektek Natura 2000 hálózattal való érintettségének beazonosítása, mely az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet alapján tehető meg.

A Natura 2000 hálózatba tartozó, ill. egyéb természetvédelmi területi érintettség esetében a 314/2005.(XII. 25) Korm. rendeletben foglaltak az irányadóak a projektekre nézve.

A fentiek érvényesítésére vonatkozó elvárás:

A 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet hatálya alá eső tevékenységek, létesítmények megvalósítása, valamint azok jelentős módosításai, változtatásai esetében el kell készíttetni a beruházás megkezdése előtt a projektfejlesztés során a projekt környezeti hatásának vizsgálatát a beruházás által érintett környezeti elemekre, rendszerekre vonatkozóan.

A vizsgálati eljárást a 2011/92/EU direktíva [hazai alkalmazása a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet], a 92/43/EEC direktíva [hazai alkalmazása 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet] és a 2000/60/EK direktívával összhangban a 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásainak figyelembevételével kell végezni.

A vizsgálat eredményeképp előállt dokumentációt, továbbá az ezen dokumentáció figyelembevételével született környezetvédelmi határozatot vagy környezetvédelmi engedélyt, ill. a hatóságok által kiadott nyilatkozatokat - amennyiben már rendelkezésre áll - **csatolni kell a támogatási kérelemhez.** A dokumentációban be kell mutatni, hogyan fogja csökkenteni, kompenzálni, illetve dokumentálni a kivitelező a projekt megvalósítása során okozott káros környezeti hatásokat.

A környezetvédelmi hatóság határozatának megfelelően a környezet állapotában bekövetkezett változásokat a beruházás megvalósítása során nyomon kell követni, és az állapotváltozásról, a káros hatások csökkentését vagy kompenzálását célzó intézkedések eredményességéről szóló jelentést kell készíteni, melyet – a Támogató erre irányuló felszólítása esetén – szükséges csatolni.

3.) Az éghajlatváltozás:

Az Európai Zöld Megállapodásban rögzített cél, hogy az EU 2050-re klímasemlegessé váljon. Ezt a célkitűzést erősíti a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény, melynek értelmében Magyarország a 2050. évre eléri a teljes klímasemlegességet. Ezen cél eléréséhez szükséges az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése minden szektorban, az energiafelhasználás csökkentése, a megújuló energiahordozók arányának növelése, az új technológiák kihasználása révén. Hasonlóan fontos cél a klímakockázatokkal szembeni ellenálló-képesség javítása, és a katasztrófák megelőzését és kezelését szolgáló képesség fejlesztése.

Minderre tekintettel, amennyiben legalább ötéves várható élettartamú infrastruktúra megvalósítására irányul a beruházás, a tervezés során fel kell mérni az éghajlatváltozás várható hatásait a beruházásra nézve, valamint a beruházás esetleges hatását az üvegházhatásúgáz-kibocsátásra, annak érdekében, hogy a projekt ellenálló legyen az éghajlatváltozással és a természeti katasztrófákkal szemben.

Biztosítani kell, hogy az európai uniós forrásból megvalósuló létesítményben ne létesüljön, vagy ne maradjon fenn az egészségre ártalmas műszaki megoldás. Ezzel a projekt nem csak az európai uniós követelményeknek való megfelelést valósítja meg, hanem egyúttal hozzájárul fontos hazai stratégiai célok, jogszabályi követelmények megvalósításához.

2. számú melléklet

Az esélyegyenlőség, női-férfi egyenlőség érvényesítését szolgáló elvárások

Az esélyegyenlőség elősegítésének célja jellemzően a hátrányos megkülönböztetésből - mely alapulhat nemem, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékoságon, életkoron vagy szexuális irányultságon - fakadó hátrányok társadalmi szintű csökkentése, az érintett emberek társadalmi-gazdasági aktivitásának, részvételének növelése, a társadalmi szintű esélyteremtés. A KAP Stratégiai Terv végrehajtása során ez olyan csoportok segítségét és szempontjaik kiemelt figyelembevételét jelenti, melyek saját erejükből nem lennének képesek a hátrányaikból fakadó nehézségek leküzdésére, fokozottan ki vannak téve a hátrányos megkülönböztetés veszélyének, illetve támogatásra szorulnak a programok forrásaihoz történő hozzáférés során.

Az Európai Unió egyik hangsúlyos alapelve a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód szükségessége. A nemem alapú diszkrimináció tilalmát és a nemek közötti egyenlőség előmozdításának célját az Európai Unióról Szóló Szerződés (EUSZ) 2. és 3. cikke, az EUMSZ 8. cikke, valamint az Alapjogi Charta 21. cikke is tartalmazza. A Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia – Irányok és Célok 2010–2021 című dokumentumban meghatározott hazai stratégiai célok értelmében a nők és férfiak egyenlősége érdekében javasolt célterületek az alábbiak:

- a nők gazdasági függetlenségének, illetve vállalkozóvá válásának előmozdítása;
- kisgyermeket nevelő nőkkel szembeni foglalkoztatási diszkrimináció csökkentése;
- a férfi-női részvétel aránytalanságainak csökkentése a családtámogatási ellátások igénybevétele területén (apasági szabadság, GYES, GYET, stb.), és a családon belüli munkamegosztás terén;
- a nők esélyegyenlőségének elősegítése a munkáért járó javadalmazásban: munkaerőpiaci bérkülönbségek, egyenlőtlenség, diszkrimináció csökkentése (melynek később hatása van a nyugdíjak összegére is);
- a férfi-női részvétel aránytalanságai csökkentésének támogatása a politikai és gazdasági döntéshozatalban, valamint a tudomány területén;
- az erőszak elleni hatékony fellépéshez, a megelőzéshez szükséges intézkedések megtétele;
- a nemekhez kötődő sztereotípiák visszaszorításának támogatása.

Mindezek értelmében a KAP Stratégiai Terv végrehajtásának valamennyi szintjén és szakaszában elő kell segíteni a nők és férfiak közti egyenlőség érvényesülését. Aktívan támogatni kell azon intézkedéseket, amelyek segítenek felszámolni a nőket vagy a férfiakat érintő egyenlőtlenséget a társadalmi élet valamennyi területén, beleértve a foglalkoztatást, a képzést, a gazdasági életet, a közéletet, a javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Elő kell segíteni a programozásnál, a projektkiválasztásnál és a fejlesztések végrehajtásakor a társadalmi nemek közötti egyenlőség megteremtését.

A szegénység és társadalmi kirekesztettség csökkentése az Európai Unió egyik kiemelt célja. A területhez kapcsolódó célokat és feladatokat az Európai Bizottság „*A szegénység és társadalmi kirekesztetés elleni küzdelem európai platformja. A szociális és területi kohézió európai keretrendszere*” (COM (2010) 758) elnevezésű dokumentumban foglalta össze.

A szociális és területi kohézió európai keretrendszere olyan uniós szintű megközelítés kidolgozását tűzi ki célul, amely kiterjed a társadalmi befogadással összefüggő valamennyi területre, különösen a következőkre:

- a munkához jutás lehetősége, a munkahelyteremtésre és a munkavállalók készségeinek fejlesztésére irányuló nemzeti befogadási stratégiák és európai stratégia értékelésével;
- az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a szociális védelem, különösen az öregedő társadalommal és a társadalmi kirekesztés növekedésével összefüggésben;
- oktatás- és ifjúságpolitika, az iskolai lemorzsolódás és az oktatásban tapasztalható egyenlőtlenségek csökkentése érdekében;
- a migránsok gazdasági és társadalmi integrációja, új európai stratégia révén;
- a megkülönböztetés elleni küzdelem, különösen a kisebbségekkel, a fogyatékos személyekkel és a hajléktalanokkal szemben megnyilvánuló megkülönböztetés elleni fellépéssel, a pénzügyi függetlenség és a nemek közötti egyenlőség javítása mellett;
- hozzáférés az információs és kommunikációs technológiákhoz, hálózati szolgáltatásokhoz, továbbá pénzügyi (alapvető banki) és energetikai szolgáltatásokhoz (világítás és fűtés)."

Az esélyegyenlőség érdekében kötelezően érvényesítendő elvárások a következők:

- a. A Kedvezményezett köteles a projektre vonatkozó európai uniós és hazai esélyegyenlőségi előírásokat, jogszabályokat betartani, és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba („Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról” szóló 2003. évi CXXV. törvény) ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
- b) A Kedvezményezett köteles a projekt végrehajtása során az esélyegyenlőséget, a nők és férfiak közti egyenlőséget, valamint a Fogyatékosokkal élő Személyek Jogairól szóló ENSZ-egyezményt a 2010/48/EK tanácsi határozattal összhangban alkalmazni.
A projektek végrehajtása során a fogyatékos személyeket megillető alapvető emberi jogokat – hozzáférhetőség biztosítása pl. akadálymentesítéssel és az ehhez kapcsolódó szabványok alkalmazásával – biztosítani kell;
- c) A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
- d) A projekt jellegétől függően bizonyos további elvárások megvalósítása is kötelező:
  - I. A „Fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről” szóló 2007. évi XCII. törvény 9. cikke értelmében a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítmények és szolgáltatások hozzáférhetőségét biztosítani kell.
Ennek érdekében az ilyen létesítmények (pl. a közösségi célú funkciókat ellátó, ügyfélforgalmat lebonyolító épület/épületrész) építése/felújítása során kötelező a **projektarányos akadálymentesítés**, valamint az **infokommunikációs akadálymentesítés**. A termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelmények esetén az Európai Parlament és a Tanács a termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményekről szóló (EU) 2019/882 irányelvnek szükséges megfelelni.
„A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról” szóló 1998. évi XXVI. törvény 4. § f) pontja szerinti közszolgáltatásokhoz kapcsolódó fejlesztéseket (beleértve az infrastrukturális, szolgáltatás, infokommunikációs fejlesztéseket, melynek alapja „A közszférabeli szervezetek honlapjainak és

mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről” szóló 2018. évi LXXV. törvény, valamint „*A közszférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvényben foglalt kötelezettségek teljesítése ellenőrzésének részletes szabályairól*” szóló 162/2019. (VII. 5.) Korm. rendelet) az egyetemes tervezés alapelvét figyelembe véve **komplex akadálymentesítést** elvégezve kell végrehajtani.

- II.) Ha a Kedvezményezett települési önkormányzat, akkor „*Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról*” szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (6) bekezdésének megfelelően igazolnia kell a **helyi esélyegyenlőségi program meglétét** és a tervezett fejlesztésnek illeszkednie kell a helyi esélyegyenlőségi programhoz.
- III.) Ha a támogatást igénylő ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési szerv, vagy többségi állami tulajdonban álló jogi személy, az igénylőnek igazolnia kell az **esélyegyenlőségi terv meglétét** „*Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról*” szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-nak megfelelően és a tervezett fejlesztésnek illeszkednie kell az esélyegyenlőségi tervhez.

Definíciók, példák, segédletek

Akadálymentesítés

„*Az épített környezet alakításáról és védelméről*” szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 2. § 1. pontja szerint:

„*Akadálymentes: az épített környezet akkor, ha annak kényelmes, biztonságos, önálló használata minden ember számára biztosított, ideértve azokat az egészségkárosodott egyéneket vagy embercsoportokat is, akiknek ehhez speciális eszközökre, illetve műszaki megoldásokra van szükségük.*”

Az akadálymentesített épületet, illetve szolgáltatást azok is – a társadalom többségi részéhez hasonlóan – tudják használni, akik a közlekedésben, a térhasználatban, a szolgáltatásokhoz és az információhoz való hozzáférésben speciális igényekkel bírnak. Az akadálymentesítés tehát a fogyatékos személyek mellett az időseknek, átmeneti vagy tartós mozgásszervi nehézséggel küzdőknek, babakocsit használóknak is szól.

Amennyiben egy **már meglévő épület, illetve szolgáltatás akadálymentesítése** a cél, úgy a tervezés során ezek jelenlegi adottságait kell a speciális igényeknek megfelelően alakítani. **Új építés, illetve szolgáltatás esetében** – az egyetemes tervezés elve alapján – a speciális igényeket eleve figyelembe véve kell kialakítani az akadályoktól mentes környezetet.

Az akadálymentesítésre vonatkozó jogszabályok a következők:

- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény
- Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK)
- A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény
- A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény (CRPD egyezmény) és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény
- A közszférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvény

- A közsférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvényben foglalt kötelezettségek teljesítése ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 162/2019. (VII. 5.) Korm. rendelet

Az épített környezethez, termékekhez, szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésre vonatkozó szabványokról az alábbi online felületen található tájékoztatás:

- Magyar Szabványügyi Testület <https://www.mszt.hu/hu-hu/>

Például:

MSZ EN 17210:2021 Egyenlő eséllyel hozzáférhető és használható épített környezet. Működési követelmények

MSZ EN 17161:2019 Egyetemes tervezés. A termékekhez, árucikkekhez és szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés az "egyetemes tervezés" megközelítés szerint. A használók körének kibővítése

MSZ CEN/TR 17621:2023 Egyenlő eséllyel hozzáférhető és használható épített környezet. Műszaki teljesítőképességi kritériumok és előírások (angol nyelvű)

Teljes körű (komplex) akadálymentesítés:

A fejlesztést, beruházást úgy kell megvalósítani, hogy az minden fogyatékosági csoport számára egyenlő eséllyel, fizikai és infokommunikációs szempontból egyaránt hozzáférhető legyen. A kialakított szolgáltatás egyenlő eséllyel akkor hozzáférhető, ha igénybevétele – az igénybe vevő állapotának megfelelő önállósággal – mindenki számára akadálymentes, kiszámítható, érzékelhető és értelmezhető.

Projektarányos akadálymentesítés:

A beruházással érintett épületen/ épületrészen/ ingatlanon végrehajtott valamennyi fejlesztési beavatkozás során figyelembe kell venni az akadálymentesítési követelményeket. Amennyiben a fejlesztés nem érinti a teljes épületet, akkor kifejezetten ott kell az akadálymentesítést érvényesíteni, ahol a fejlesztési beavatkozás történik – azon a részen azonban a teljes körű (komplex) akadálymentesítésre van szükség.

Ez például festés/mázolásnál a megfelelő színkontrasztok kialakítását jelenti (nyílászáró tokszerkezeteinek falfelülettől és/vagy ajtólaptól eltérő színű mázolása, stb.).

Elektromos rendszer felújításánál a helyiségek kapcsolóit az új rendszer kialakítása során már a megfelelő magasságba kell áthelyezni, stb.

Az akadálymentesség projektarányos teljesülése egy preventív, megelőző gondolkodásmódot jelent, a célja, hogy a pályázat keretében végrehajtandó beruházással már „akadályt” ne építsünk.

Fizikai akadálymentesítés:

A szintkülönbségekből adódó vertikális akadályok (pl. lépcső, küszöb), illetve a vízszintes, előrehaladó mozgást akadályozó horizontális akadályok (pl. ajtó, közlekedő, burkolat) elhárítása, kezelése. Az épület egyenlő eséllyel hozzáférhető, ha mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára megközelíthető, a nyilvánosság számára nyitva álló része bejárható, veszélyhelyzetben biztonsággal elhagyható, valamint az épületben a tárgyak, berendezések mindenki számára rendeltetészerűen használhatók.

Infokommunikációs akadálymentesítés:

Az információkhoz való egyenlő esélyű hozzáférés és kommunikáció biztosítása minden fogyatékosági csoport számára, oly módon, hogy az az igénybevevő számára kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető legyen.

Például nagy kontrasztú és vakbarát honlaptartalmak, felolvasó funkció, jól hallható tájékoztatás, illetve könnyen látható feliratozás.

Könnyen érthető kommunikáció:

Az infokommunikációs akadálymentesítés része a könnyen érthető kommunikáció, mely a tartalmat leegyszerűsíti úgy, hogy a lényegi részét megtartja, így jobban érhetővé teszi a nehezen értő felnőttek számára.

Az akadálymentesítés minden épület, minden építmény, minden szolgáltatás (legyen az átalakított vagy új) esetében egyedi kihívás; a jogszabályok betartása mellett figyelembe kell venni az épület, illetve szolgáltatás profilját, funkcióját, elhelyezkedését – és még számos egyéb szempontot. Bizonyos akadálymentesítéshez a jogszabály is kötelezővé teszi rehabilitációs szakmérnök bevonását, de javasolt minden akadálymentesítést célzó tevékenység (és annak tervezése!) során a megfelelő fogyatékosági területen kompetens szakember bevonása.